РЕЦЕНЗІЯ
на дисертацію Ковбатюка Георгія Олександровича
на тему: «УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дисертації. Доцільність забезпечення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємств обґрунтовується в даний час роллю та значенням міжнародної торгівлі для зміцнення економічного потенціалу України, інтеграції у світову економіку, підвищенням конкурентоспроможності національної продукції на міжнародних ринках, залученням інвестицій та підтриманням фінансової стабільності держави. Водночас організаційно-економічна модель управління діяльністю учасників міжнародної торгівлі має відповідати концепції сталого розвитку на засадах екологічності та енергоефективності, при цьому досягнення цілей сталого розвитку передбачає формування цілісної системи управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності.

Вищенаведене зумовлює актуальність наукового обґрунтування інструментарію інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств, використання якого сприятиме реалізації ефективних управлінських рішень, спрямованих на підвищення конкурентоздатності зовнішньоторговельних підприємств на світових ринках відповідно до концепції сталого розвитку в умовах глобальних викликів.

Зв'язок роботи з державними науковими (галузевими) програмами, планами, темами. Сформульовані положення, висновки та пропозиції автора використані при виконанні науково-дослідних робіт Державного університету інфраструктури та технологій за такими темами: «Особливості міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації» (2018-2021 рр., номер державної реєстрації 0118U001468); «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в умовах глобалізації» (2019-2022 рр., номер державної реєстрації 0118U100624); «Міжнародні економічні відносини в контексті концепції сталого розвитку» (2021-2024 рр.,номер державної реєстрації 0121U112904). У звітах про виконання вищенаведених науково-дослідних робіт автором окреслено проблематику здійснення зовнішньоторговельної діяльності в сучасних умовах та сформовано науково-методичний інструментарій щодо формування системи інформаційно-інноваційного забезпечення менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження. Ознайомлення зі змістом дисертації дало можливість визначити основні сформовані автором наукові положення та висновки, що характеризуються науковою новизною, зокрема:

уперше:

– сформовано систему управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств в умовах сталого розвитку, що характеризується такими ознаками: включає відповідні функції менеджменту підприємства в сфері зовнішньоторговельної діяльності з урахуванням дотримання концепції сталого розвитку; як найважливіший компонент зовнішньоторговельної діяльності підприємств розглядає міжнародну логістику та передбачає використання інформаційно-інноваційного інструментарію оптимізації бізнес-процесів, пов'язаних із доставкою зовнішньоторговельної продукції до кінцевого споживача; сформована система надає можливість оцінки ефективності шляхом побудови радару ефективності управління інформаційно-інноваційним забезпеченням зовнішньоторговельної діяльності;

удосконалено:

– методичний підхід до оцінки ефективності управління інформаційно-інноваційним забезпеченням зовнішньоторговельної діяльності, що на відміну від існуючих включає систему індикаторів оцінки ефективності управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств в розрізі трьох груп: економічних індикаторів, інформаційно-інноваційних індикаторів та індикаторів сталого розвитку, передбачає визначення значень індикаторів на основі даних підприємства та аналітичних онлайн-платформ та побудову радару ефективності управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств;

– класифікацію факторів впливу на управління процесами зовнішньоторговельної діяльності підприємства за рівнями управління (мікро-, мезо-, макро- та мегарівні), яка враховує фактори, що виходять за межі національної економіки та ті, що обумовлюються процесами глобалізації, висвітлюючи специфіку діяльності зовнішньоторговельних підприємств, а також дозволяє відстежувати зовнішні тенденції задля підвищення конкурентоздатності на міжнародних ринках;

дістали подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат щодо управління зовнішньоторговельною діяльністю підприємств (уточнено категорію «зовнішньоторговельна діяльність»;

надано дефініцію «інформаційно-інноваційне забезпечення зовнішньоторговельної діяльності»);

- систематизація складових інформаційно-інноваційного забезпечення управління зовнішньоторговельною діяльністю підприємства, до яких віднесено платформу електронної комерції, технологію блокчейн, предиктивну аналітику, автоматизацію в логістиці, штучний інтелект у прийнятті рішень, аналітику ринку на основі Database тощо, що дозволяють трансформувати підходи до управління згідно з вимогами зовнішнього середовища, спрощують подолання інтеграційних бар'єрів та підвищують рівень кібербезпеки підприємства при здійсненні торговельних відносин;

- економіко-математичний інструментарій розв'язування транспортної задачі з урахуванням відповідності варіантів міжнародної доставки концепції сталого розвитку, що дозволило сформувати алгоритм розв'язування модифікованої транспортної задачі.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки і рекомендації практичного спрямування, які отримано Ковбатюком Георгієм Олександровичем, є обґрунтованими та підтверджені результатами проведеного наукового дослідження.

На підставі детального ознайомлення зі змістом і анотацією дисертації Ковбатюка Георгія Олександровича можна стверджувати, що робота є завершеним, самостійно виконаним та логічно побудованим науковим дослідженням, яке містить оригінальне вирішення науково-практичного завдання щодо формування системи управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств з відповідним інструментарієм у контексті сталого розвитку.

Теоретичне та практичне значення одержаних здобувачем результатів. Представлені в дослідженні теоретичні засади формування системи управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств доведено до рівня практичних рекомендацій щодо застосування відповідного інструментарію у контексті сталого розвитку та апробовано на прикладі діяльності провідного українського експортера - компанії «Кернел». Результати дисертаційного дослідження також взято до практичного використання в діяльності таких підприємств, що функціонують у сфері зовнішньоторговельної діяльності та міжнародної торгівлі: ТОВ «ЦЕНТР «СОНЯЧНЕ РЕМЕСЛО» та Стивідорного комплексу «Кілія» (м. Кілія) ПрАТ «Українське Дунайське пароплавство». Отримані теоретико-методичні рекомендації використано в навчальному процесі Державного університету інфраструктури та технологій та Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая».

Апробація результатів дослідження, повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях. Основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи сформульовано Ковбатюком Георгієм Олександровичем самостійно на основі власного наукового дослідження й аналізу отриманих результатів, що повною мірою опубліковано у фахових наукових виданнях. Достовірність основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується їхньою апробацією на міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 30 наукових праць, у т.ч. десять статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, та дві статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та Web of Science.

Аналіз структури та змісту дисертації. Дисертація Ковбатюка Георгія Олександровича відповідає вимогам, що ставляться до таких робіт, містить усі структурні елементи: вступ; розділи і підрозділи роботи, в яких представлено огляд літератури, обґрунтування вибору напрямку та методів дослідження, власні дослідження та їх аналіз; висновки; список використаних джерел; додатки. В анотації, поданій українською та англійською мовами, висвітлено зміст і основні результати дослідження; наведені ключові слова, а також список наукових праць дисертанта за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача. Загальний обсяг дисертації становить 263 сторінки друкованого комп'ютерного тексту. Робота містить 11 таблиць, 66 рисунків, 9 додатків. Список використаних джерел налічує 203 найменування.

В дисертації обґрунтовано актуальність теми дослідження, окреслено дискусійні та невирішені питання теоретичного і практичного характеру, визначено мету, завдання і методи дослідження. Основна мета дисертаційного дослідження полягала в обґрунтуванні теоретичних засад, науково-методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування системи управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств та застосування відповідного інструментарію у контексті сталого розвитку.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти, дані Державної служби статистики України, Міністерства економіки України, Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, статистичні дані ЮНКТАД та ЄВРОСТАТ, інформаційно-аналітичні матеріали окремих підприємств, інформаційно-публіцистичні видання, наукові видання, особисті розробки й дослідження автора тощо.

У процесі дисертаційного дослідження автором використано загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, зокрема: методи узагальнення та системного

аналізу, методи порівняння та динамічного ряду, графо-аналітичні, причинно-наслідкових зв'язків, групування та логічного узагальнення, спостереження та узагальнення, систематизації, економіко-математичного моделювання, групування, стандартизації та графічного аналізу.

Результати досліджень, представлені в роботі, викладені логічно й послідовно. Висновки та рекомендації відповідають сформульованій меті та поставленим завданням дослідження.

Отже, аналіз змісту дисертації свідчить, що робота виконана на актуальну тему, відповідає темі дисертаційного дослідження, характеризується достатньо високим науково-методичним рівнем та є завершеною працею, виходячи із її мети і завдання, способів і методів їх досягнення, об'єктивності і достовірності результатів дослідження, на підставі яких сформульовані загальні висновки з теоретико-методичних положень та науково обґрунтованих пропозицій щодо формування системи управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств у контексті сталого розвитку.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Під час рецензування в дисертації та наукових публікаціях Ковбатюка Г.О. не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, текстових запозичень чи інших порушень доброчесності дисертантом. Усі ідеї та положення, викладені в роботі, належать автору.

Рекомендації щодо дисертації. У цілому позитивно оцінюючи проведене дослідження, можна надати такі побажання, які загалом не применшують його цінності та наукової новизни:

1. При розгляді інформаційно-інноваційного інструментарію управління на підприємствах, що здійснюють зовнішньоторговельну діяльність, наведеного в таблиці 3.2 дисертації, доцільно було б визначити пріоритетні інструменти, використання яких найбільш ефективно впливає на досягнення цілей сталого розвитку.

2. Також потребують подальших досліджень питання оптимізації ланцюгів поставок продукції учасників зовнішньоторговельної діяльності для забезпечення конкурентних переваг на міжнародних ринках.

Наведені рекомендації щодо продовження наукових розробок у сфері удосконалення управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств відповідно до концепції сталого розвитку не мають суттєвого впливу на загальну позитивну оцінку рецензованої дисертації і не погіршують її якість.

Загальний висновок. Дисертаційну роботу Ковбатюка Георгія Олександровича на тему: «Управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств в умовах сталого

розвитку» подано у вигляді спеціально підготовленої наукової праці на правах рукопису. Усі наукові результати, що викладено в дисертації та виносяться на захист, отримано здобувачем самостійно та відповідають темі дисертації.

Вважаю, що дисертація Ковбатюка Георгія Олександровича на тему: «Управління процесами інформаційно-інноваційного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємств в умовах сталого розвитку» за обсягом проведених досліджень, використанням сучасних методів, сформованою науковою новизною, практичним значенням отриманих результатів та можливістю їх упровадження в діяльність підприємств, що функціонують у сфері зовнішньоторговельної діяльності, відповідає діючим вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Ковбатюк Георгій Олександрович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент,
кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри бізнес-логістики та
транспортних технологій Державного
університету інфраструктури та
технологій **Вікторія БУДНИК**

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
Підпис: Будник Вікторії
Засвідчує: т.в.о. начальника